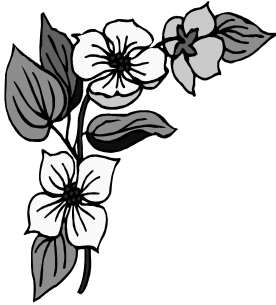

ANTOLOGIE DE TEXTE LITERARE

CLASELE I - II

**Editura Taida
- IAȘI -**

CLASA I

George Coșbuc

Povestea găștelor

Un găscan cu pene lucii
Cum trecea pe pod prin sat
Și-ntr-o mân-avea papucii,
Nu știu cum i s-a-ntâmplat
Că papucii lui căzură,
Ce păcat, o, ce păcat!
Căci erau cu-alesătură,
Fără leac de tivitură —
Ce păcat!

Gâștele-auzind. Zbiară:
„Aoleu! Papucii mei!”
Într-un suflet alergară
Și-ntrebau mirate, ce-i?
„Am rămas, plângea găscanul,
Păgubaș de patru lei!
Iată-mă desculț, sărmanul!
Ce mă fac acum, golanul,
Fără ei!”

„Haideți toți, și moși și babe
Să-i cătăm pe râu acu!”
Repede-notând din labe
Cârdul tot pe râu trecu.
„I-ai găsit?” — „Eu, nu, surată,
Ce mă-trebi așa și tu?”
Toate apoi strigau deodată:
„Bată-i pacostea să-i bată!
Nici eu, nu!”

Vara-ntreagă tot umblară,
Dar papucii duși au fost!
Și-au să umble și la vară
Până ce le-or da de rost!
Iar găscanul merge, vine,
Face cruci și ține post,
„Nu-i găsesc! Sărac de mine,
Iar desculț e, vezi tu bine,
Lucru prost!”

Gâștele de-atunci, în cale,
Când văd apa undeva,
Căutând pornesc agale
Tot crezând că-i vor afla.
Vin și rațe să le ajute:
Mac-mac-mac și ga-ga-ga!
Mac-mac-mac! Haid' vino, du-te,
Zile-așa pe râu pierdute!
Ga-ga-ga!

Iar când găștele stau gloată
Și prin dreptul lor te duci,
Sare tabăra lor roată
Să te-ntrebe: „Ce ne-aduci?
Ai găsit papucii? Spune!”
Tu la fug-atunci s-apuci!
Sî-sî-sî! Tot fac nebune
Și te mușcă, doar le-ai spune
De papuci!

Ion Creangă

Capra cu trei iezi

Era odată o capră care avea trei iezi. Iedul cel mare și cu cel mijlociu dau prin băț de obraznici ce erau; iară cel mic era harnic și cuminte. Vorba ceea: sunt cinci degete la o mână și nu seamănă toate unul cu altul.

Într-o zi, capra chemă iezi de pe afară și le zice:

— Dragii mamei copilași, eu mă duc în pădure ca să mai aduc ceva de-a mâncării. Dar voi încuieți ușa după mine, ascultați unul de altul și să nu cumva să deschideți până ce nu-ți auzi glasul meu. Când oi veni eu, am să vă dau de știre, ca să mă cunoașteți, ș-am să vă spun așa:

Trei iezi cucuieți,
Ușa mamei descuieți,
Că mama v-aduce vouă:
Frunze-n buze,
Lapte-n țâțe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieș
În călcăieș,
Smoc de flori
Pe subsuori.

Auzit-ați ce-am spus eu?

— Da, mămucă, ziseră iezi.

— Pot să am nădejde în voi?

— Să n-ai nici o grijă, mămucă, apucară cu gura înainte cei mai mari. Noi suntem odată băieți, și ce-am vorbit odată, vorbit rămâne.

— Dacă-i așa, apoi veniți să vă sărute mama! Dumnezeu să vă apere de cele rele, și mai rămâneți cu bine!

— Mergi sănătoasă, mămucă, zise cel mic, cu lacrimi în ochi, și Dumnezeu să-ți ajute ca să te întoarne cu bine, și să ne-aduci mâncare.

Apoi capra iese și se duce la treaba ei. Iar iezi închid ușa după dânsa și trag zăvorul. Dar vorba veche: păreții au urechi și ferestrele ochi. Un dușman de lup – ș-apoi știți care? – chiar cumătrul caprei, care de mult pândea vreme cu prilej ca să pape iezi, trăgea cu urechea la peretele din dosul casei, când vorbea capra cu dânsii.

Barbu Șt. Delavrancea

Bunicul

Se scutură din salcâmi o ploaie de miresme. Bunicul stă pe prisă. Se gândește. La ce se gândește? La nimic. Înnumără florile care cad. Se uită în fundul grădinii. Se scarpină-n cap. Iar înnumără florile scutate de adiere.

Pletele lui albe și crețe parcă sunt niște ciorchini de flori albe; sprâncenele, mustățile, barba... peste toate au nins ani mulți și grii.

Numai ochii bunicului au rămas ca odinioară: blânzi și mângâietori.

— Cine trânti poarta?

Credeam că s-a umflat vântul... O bată-vă norocul, cocoșei moșului!

Un băietan și-o fetiță, roșii și bucălai, sărutară mânele lui „tata-moșu”.

— Tată-moșule, zise fetița, de ce zboară păsările?

— Fincă au aripi, răspunse bătrânul sorbind-o din ochi.

— Păi, rațele n-au aripi? De ce nu zboară?

— Zboară, zise băiatul, dar pe jos.

Bătrânul cuprinse într-o mână pe fată și în cealaltă pe băiat.

— O, voinicii moșului!...

Și zâmbi pe sub mustăți, și privi cu atâta dragoste, că ochii lui erau numai lumină și binecuvântare.

— Tată-moșule, da' cocorii un' se duc când se duc?

— În țara cocorilor.

— În țara cocorilor?

— Da.

— Da' rândunelile un' se duc când se duc?

— În țara rândunelelor.

— În țara rândunelelor?

— Da.

— Tată-moșule, aș vrea să-mi crească și mie aripi și să zbor: sus de tot, până în slava cerului, zise băiatul netezindu-i barba.

— Dacă ți-o crește aripi, mie să-mi prinzi o presură și-un sticlete.

— Da... hi... hi... poi ce fel... și mie?

— Fata se întristă.

Bătrânul o mângâie și zise băiatului:

— Bine, să prinzi și pentru tine, să prinzi și pentru ea.

— Ție două și mie două... Nu e-așa, tată-moșule?

— Firește, ție două, lui două și mie una.

Petre Ispirescu

Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte

A fost odată ca niciodată; că de n-ar fi, nu s-ar mai povesti; de când făcea ploșorul pere și răchita micșunele; de când se băteau urșii în coade; de când se luau de gât lupii cu mieii de se sărutau, înfrățindu-se; de când se potcovea puricele la un picior cu nouăzeci și nouă de oca de fier și s-arunca în slava cerului de ne aducea povești;

De când se scria musca pe părete,

Mai mincinos cine nu crede.

A fost odată un împărat mare și o împărăteasă, amândoi tineri și frumoși, și, voind să aibă copii, a făcut de mai multe ori tot ce trebuia să facă pentru aceasta; a îmblat pe la vraci și filosofi, ca să caute la stele și să le ghicească dacă or să facă copii; dar în zadar. În sfârșit, auzind împăratul că este la un sat, aproape, un unchiaș dibaci, a trimis să-l cheme; dar el răspunse trimișilor că: cine are trebuință, să vie la dânsul. S-au sculat deci împăratul și împărăteasa și, luând cu dânsii vro câțiva boieri mari, ostași și slujitori, s-au dus la unchiaș acasă. Unchiașul, cum i-a văzut de departe, a ieșit să-i întâmpine și totodată le-a zis:

— Bine ați venit sănătoși; dar ce îmbli, împărate, să afli? Dorința ce ai o să-ți aducă întristare.

— Eu nu am venit să te întreb asta – zise împăratul – ci, dacă ai ceva leacuri care să ne facă să avem copii, să-mi dai.

— Am, răspunse unchiașul; dar numai un copil o să faceți. El o să fie Făt-Frumos și drăgăstos, și parte n-o să aveți de el.

Luând împăratul și împărăteasa leacurile, s-au întors veseli la palat și peste câteva zile, împărăteasa s-a simțit însărcinată. Toată împărăția și toată curtea și toți slujitorii s-au veselit de această întâmplare.

Mai-înainte de a veni ceasul nașterii, copilul se puse pe un plâns, de n-a putut nici un vraci să-l împace. Atunci împăratul a început să-i făgăduiască toate bunurile din lume, dar nici așa n-a fost cu putință să-l facă să tacă.

— Taci, dragul tatei – zice împăratul – că ți-oi da împărăția cutare sau cutare; taci, fiule, că ți-oi da soție pe cutare sau cutare fată de împărat, și alte multe d-alde astea; în sfârșit, dacă văzu și văzu că nu tace, îi mai zise: taci, fătul meu, că ți-oi da Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte.

G. Dem. Teodorescu

Moș Ajunul

Moș-Ajunul	Că vă luăm de păr;
Bună dimineața	Dați-ne câte-o pară,
La Moș-Ajun,	Că vă lovim de scară;
Bună dimineața	Dați-ne câte-un șorici,
La Moș-Crăciun!	Că noi nu plecăm de-aici;
Dați-ne câte-un covrig,	Dați-ne măcar parale,
Că tremurăm de frig;	Că luăm ușa-n spinare.
Dați-ne câte o nucă,	Ne dați, ne dați, ori nu ne dați,
Că vă dăm de ulucă;	Că de noi nu vă scăpați!
Dați-ne câte-un măr,	

Colind de fetiță

Dalbă (...)	Cunună frumoasă
Să nu-ți pară rău	S-o porți sănătoasă
Că n-am mai venit	Rar, la zile mari,
Am fost depărtați	Ziua de Crăciun ³ ,
Pest-cei vârfi de munți	Și la Bobotează ⁴ ,
În creștet cărunți,	Când preoții botează,
La flori să-ți culegem,	Lumea creștinează ⁵ ,
Flori din toate flori,	Dalbă (...)
Mai mult busuioc	Fie-mi sănătoasă
Decât siminoc ¹ ,	Cu tată,
Mai mult trandafiri	Cu mamă,
Decât calonofiri ² ,	Cu rumenii-i frați
Cunună să-ți faci,	Și cu noi cu toți.

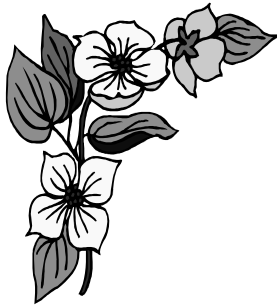
¹siminoc, siminoci – plantă erbacee din familia compozeelor, cu flori mici, galbene, care își păstrează culoarea și aspectul natural și după ce se usucă.

²calomfir, calomfiri – plantă erbacee, perenă, aromatică, cu tulpina catifelată, frunze ovale și flori galbene.

³crăciun, Crăciunuri – sărbătoare creștină a nașterii Domnului Isus Hristos (25 decembrie)

⁴bobotează – sărbătoare creștină, la 6 ianuarie, a botezului Domnului Isus Hristos.

⁵a creștina, creștinez – a se boteza în religia creștină

CLASA A II-A

Vasile Alecsandri

Peneș Curcanul

Plecat-am nouă din Vaslui,
Și cu sergentul, zece,
Și nu-i era, zău, nimănui
În piept inima rece.
Voiși ca șoimul cel ușor
Ce zboară de pe munte,
Aveam chiar pene la picior,
Ș-aveam și pene-n frunte.

Toți dorobanți⁶, toți căciulari,
Români de viță veche,
Purtând opinci, suman, ițari
Și cușma pe-o ureche.
Ne dase nume de Curcani
Un hâtru bun de glume,
Noi am schimbat lângă Balcani
Porecla în renume!

Din câmp, de-acasă, de la plug,
Plecat-am astă-vară
Ca să scăpăm de turci, de jug
Sărmana, scumpa țară.
Așa ne spuse-n graiul său
Sergentul Mătrăgună,
Și noi ne-am dus cu Dumnezeu,
Ne-am dus cu voie bună.

Oricine-n cale ne-ntâlnea
Cântând în gura mare,
Stătea pe loc, s-adimenea
Cuprins de admirare;
Apoi în treacă ne-ntreba
De mergem la vro nuntă?
Noi răspundeam în hohot: „Ba,
Zburăm la luptă cruntă!”

„Cu zile mergeți, dragii mei,
Și să veniți cu zile!”
Ziceau atunci bătrâni, femei,
Și preoți, și copile;
Dar cel sergent făr' de musteți
Răcnea „Să n-aveți teamă,
Românul are șapte vieți
În pieptu-i de aramă!”

Ah! cui ar fi trecut prin gând
Ș-ar fi crezut vrodată
Că mulți lipsi-vor în curând
Din mândra noastră ceată!
Priviți! Din nouă câți eram,
Și cu sergentul, zece,
Rămas-am singur eu ... și am
În piept inima rece!

⁶dorobanț, dorobanți – soldat din infanterie.

Crud e când intră prin stejari
Năprasnica secure,
De-abate toți copacii mari
Din falnica pădure!
Dar vai de-a lumii neagră stea
Când moartea nemiloasă
Ca-n codru viu pătrunde-n ea
Și când securea-i coasă!

Copii! aduceți un ulcior
De apă de sub stâncă,
Să sting pojarul meu de dor
Și jalea mea adâncă.
Ah! ochii-mi sunt plini de scânteii
Și mult cumplit mă doare
Când mă gândesc la frații mei,
Cu toți periți în floare.

Cobuz ciobanu-n Calafat
Cânta voios din fluier,
Iar noi jucam hora din sat,
Râzând de-a boabei șuier.
Deodat-o schijă de obuz
Trăsnind ... mânca-o-ar focul!
Retează capul lui Cobuz
Și-astfel ne curmă jocul.

Trei zile-n urmă am răzbit
Prin Dunărea umflată,
Și nu departe-am tăbărât
De Plevna blestemată.
În fața noastră se-nalța
A Griviței redută,
Balaur crunt ce-amenința
Cu gheara-i nevăzută.

Dar și noi încă o pândeam
Cum se pândește-o fiară
Și tot chiteamși ne gândeam
Cum să ne cadă-n gheară?
Din ziori în ziori și turci și noi
Zvârleam în aer plumbii
Cum zvârli grăunți de popușoi
Ca să hrănești porumbii.

Și tunuri sute bubuiiau ...
Se clătina pământul!
Și mii de bombe vâjâiau
Trecând în zbor ca vântul.
Ședea ascuns turcu-n ocol
Ca ursu-n vizuine.
Pe când trăgeam noi tot în gol,
El tot în carne vie ...

Ținteș era dibaci tunar,
Căci toate-a lui ghiulele
Loveau turcesul furnicar,
Ducând moartea cu ele.
Dar într-o zi veni din fort
Un glonte, numai unul,
Și bietul Ținteș căzu mort,
Îmbrățișându-și tunul.

Pe-o noapte oarbă, Bran și Vlad
Erau în sentinele.
Ferbea văzduhul ca un iad
De boambe, de șrapnele⁷.
În ziori găsit-am pe-amândoi
Tăiați de iatagane,
Alături c-un movilo
De leșuri musulmane.

⁷șrapnel, șrapnele – proiectil de artilerie încărcat cu gloanțe, cu focos reglabil, care explodează într-un punct voit de pe traiectorie.

Sărmanii! bine s-au luptat
Cu lifta⁸ cea păgână
Și chiar murind ei n-au lăsat
Să cad-arma din mână.
Dar ce folos! ceata scădea!
Ș-acum rămăsese
Cinci numai, cinci flăcăi din ea,
Și cu sergentul, șese! ...

Veni și ziua de asalt,
Cea zi de sânge udă!
Părea tot omul mai înalt
Față cu moartea crudă.
Sergentul nostru, pui de zmeu,
Ne zis-aste cuvinte
„Cât n-om fi morți, voi cinci și eu,
Copii, tot înainte!”

Făcând trei cruci, noi am răspuns:
„Amin! și Doamne-ajută!”
Apoi la fugă am împuns
Spre-a turcilor redută⁹.
Alelei! Doamne, cum zburau
Voinicii toți cu mine!
Și cum la șanturi alergau
Cu scări și cu fașine¹⁰!

Iată-ne-ajunși! ... încă un pas.
„Ura!-nainte, ura! ...”
Dar mulți rămân fără de glas.
Le-nchide moartea gura!
Reduta-n noi răpede-un foc
Cât nu-l încape gândul.
Un șir întreg s-abate-n loc,
Dar altul îi ia rândul.

Burcel în șanț moarte zdrobind
O tivdă¹¹ păgânească.
Șoimu-n redan¹² cade răcnind:
„Moldova să trăiască!”
Doi frați Călini, ciunțiți de vii,
Se zvârcolesc în sânge;
Nici unul însă, dragi copii,
Nici unul nu se plânge.

Atunci viteazul căpitan,
Cu-o largă brazdă-n frunte,
Strigă voios: „Cine-i Curcan,
Să fie șoim de munte!”
Cu steagu-n mâini, el sprintenel
Viu suie-o scară-naltă.
Eu cu sergentul după el
Sărim delaolaltă.

Prin foc, prin spăgi, prin glonți, prin fum,
Prin mii de baionete,
Urcăm, luptăm ... iată-ne-acum
Sus, sus, la parapete.
„Allah! Allah!” turcii răcnesc,
Sărind pe noi o sută.
Noi punem steagul românesc
Pe crâncena redută.

Ura! Măreț se-nalță-n vânt
Stindardul României!
Noi însă zacam la pământ,
Căzuți pradă urgiei!
Sergentul moare șuierând
Pe turci în risipire,
Iar căpitanul admirând
Stindardu-n fâlfăire!

⁸liftă, lifte – termen injurios dat în trecut de românii ortodocși popoarelor de altă religie; termen de ocară dat cotropitorilor.

⁹redută, redute – mic fort de apărare, înconjurat cu șanturi, folosit pentru apărarea circulară.

¹⁰fașină, fașine – mănunchi de nuiele subțiri, legat din loc în loc cu frânghie uneori umplut cu pietre, moloz sau pământ, folosit la întărirea terasamentelor drumurilor.

¹¹tidvă, tidve – craniu, țeastă, cap.

¹²redan, redane – lucrare simplă de fortificație, alcătuită dintr-un zid în formă de unghi, ieșit în afară, folosită în trecut pentru apărarea unei treceri.

Și eu, când ochii am închis,
Când mi-am luat osânda
„Ah! pot să mor de-acum, am zis,
A noastră e izbânda!“
Apoi, când iarăși m-am trezit
Din noaptea cea amară,
Colea pe răni eu am găsit
Virtutea militară! ...

Ah! da-o-ar Domnul să-mi îndrept
Această mână ruptă,
Să-mi vindec rănilor din pept,
Iar să mă-ntorc la luptă,
Căci nu-i mai scump nimică-n az
Pe lumea pământescă
Decât un nume de viteaz
Și moartea vitejească!

Concertul în luncă

În poiana tăinuită, unde zbor luciri de lună,
Floarea oaspeților luncii cu grăbire se adună,
Ca s-asculte-o cântăreață revenită-n primăvară
Din străinătatea neagră, unde-i viața mult amară.

Roi de flăcări ușurele, lucioli scânteitoare
Trec în aer, stau lipite, de luminărele-n floare¹³
Răspândind prin crengi, prin tufe o văpaie albăstrie
Ce mărește-n mezul nopții dalba luncii feerie.

Iată, vin pe rând, păreche, și pătrund cole-n poiană
Bujorelul vioi, rumen, cu năltuța odoleană,
Frățiori și romănițe care se ațin la drumuri,
Clopoței și mazărele, îmbătate de parfumuri.

Iată frageda sulcină, stelișoare, blânde nalbe,
Urmărind pe busuiocul iubitor de sânnuri albe.
Dediței și garofițe, pârguite-n foc de soare,
Toporași ce se închină gingașelor lăcrimioare.

Vine cimbrul de la câmpuri cu fetica de la vie,
Nufărul din baltă vine întristat, fără soție,
Și cât el apare galben, oacheșele vioarele
Se retrag de el departe, râzând vesel între ele.

¹³luminărele-n floare – florile numite lumânărica-Domnului.

În poiană mai vin încă elegante floricele,
Unele-n condurii doamnei și-n rochiți de rândunele,
Altele purtând în frunte, înșirate pe o rază,
Picături de rouă dulce care-n umbră scânteiază.

Ele merg, s-adună-n grupe, se feresc de buruiene
Și privesc sosind prin aer zburători cu mândre pene,
Dumbrăvenci, ganguri de aur ce au cuiburi de matasă,
Ciocârlii, oaspeți de soare, rândunele,-oaspeți de casă.

Mierle vii șuierătoare, cucul plin de îngâmfare,
Gaița ce imitează orice sunete bizare,
Stigleți, presuri, macalendri ce prin tufe se alungă
Și duioase turturele cu dor lung, cu jale lungă.

Iată, vin și gândăceii în hlamide smălțuite;
Iată grieri, iată fluturi cu-aripioare pudruite,
Și culbeci care fac coarne purtându-și casa-n-spinare...
La ivirea lor poiana clocotește-n hohot mare.

Iată-n urmă și albine aducând în gură miere...
Zburătorii gustă-n grabă dulcele rod cu plăcere,
Apoi sorb limpidea rouă din a florilor potire,
Șoptind florilor în taină blânde șoapte de iubire.

Dar, tăcere!... Sus pe-un frasin un lin freamăt se aude!...
Toți rămân în așteptare. Cântăreața-ncet prelude.
Vântul tace, frunza deasă stă în aer neclintită...
Sub o pânză de lumină lunca pare adormită.

În a nopții liniștire o divină melodie
Ca suflarea unui geniu pintre frunze-alin adie,
Și tot crește mai sonoră, mai plăcută, mai frumoasă,
Pân' ce umple-ntreaga luncă de-o vibra-re-armonioasă.

Gânditoare și tăcută luna-n cale-i se oprește,
Sufletul cu voluptate în estaz adânc plutește,
Și se pare că s-aude prin a raiului cântare
Pe-ale îngerilor harpe lunecând mărgăritare.

E privighetoarea dulce care spune cu uimire
Tainele inimii sale, visul ei de fericire...
Lumea-ntreagă stă pătrunsă de-al ei cântic fără nume...
Macul singur, roș la față, doarme, dus pe ceea lume!

Nicolae Labiș

Vara

Până-n zări se-nvăluiră
mări de grâu bălan;
nici un fir de mălură²⁷
nu zărești în lan.

Își rotesc paletele
mari secerători,
desfăcându-și bețele,
zvârle snopi ușori.

Doar un spis își presură²⁸
plânsul, că-i pribeag,
ca un pui de presură,
stând într-un toiag.

Vin copii pe-ogorul lung
și îl iau cu ei;
râde spicul: „Am s-ajung
lângă frații mei,

și-or să mă prefacă, ele,
bunele mămici
în pâinițe rumenele
pentru mari și mici!

Legenda lui Negru Vodă

(fragmente)

Negru Vodă și-a lui ceată,
Toți voinici cu fruntea lată,
Și cu plete lungi pe spete
Și cu ghioage groase, drepte,
Suie creasta munților
Munților, cărunților,
Și trecând peste hotare
Voinicilor strigă tare:
— Alelei, voinicii mei,
Mândri pușori de zmei,

Iute ghioagele-apuncați,
Armele vi le-ncordați,
Foc în tătarime dați,
Și din țară-i alungați
Și pe frați de ei scăpați.
Ostașii, cum auzeau,
Iute ghioagele-apuncau
În tătări se năpusteau
Și din țară-i alungau.

²⁷mălură, măluri – boală a grâului și a altor păioase, cauzate de unele specii de ciuperci.

²⁸presură, presuri – pasăre migratoare, de mărimea unei vrăbii cu ciocul scurt și gros, cu coada lungă și bifurcată, cu spatele brun și dungată.

Ioan Slavici

Spaima zeilor

A fost odată ce-au fost; a fost un om și-o femeie, bărbat și muiere, oameni de treabă, el bun și ea cuminte, încât li se dusesse vestea că trăiesc bine și toți se bucurau când treceau pe la casa lor. Niciodată el nu zicea ba când ea zicea da, dar nici ea nu ieșea din voile lui, și de aceea era liniște la casa lor și toate le ieșeau bine și cu spor.

Aveau însă și oamenii aceștia o mare și nesecată mâhnire-n sufletele lor: nu le făcuse Dumnezeu parte de copii, și fără de copii viața, mai ales cea bună, n-are nici un rost. Să fi avut fie măcar numai unul, ca să aibă de cine să poarte grijă și cu ce-și bate capul, căci așa numai ei amândoi își nădeau zilele în sec și nu se alegeau cu nimic din ele.

Dădeau dar slujbe pe la toate bisericile, miluiau toți săracii și toate văduvele și se rugau în toate zilele lui Dumnezeu: "Dă-ne, Doamne, și nouă un copil, unul singur, cât de mic, numai copil să fie!"

Dumnezeu însă nu se oprește la vorbele omului, ci-i vede și gândurile ascunse.

— Măi Petre, îi zise dar într-una din zile lui Sf. Petre. Oamenii aceștia sunt adevărată pacoste pe capul meu. Mi s-a înăcrit cu ei!

— De ce, sfinte Doamne? întrebă portarul raiului.

— Nu vezi, răspuse Tatăl Ceresc, că sunt nesățioși?! Tot le-am dat, și nu se mai mulțumesc. Sănătate au, rânduială, pace și bună înțelegere la casa lor au, cu toată lumea se nărăvesc, iar acum le mai trebuie și copii.

— Dă-le, Doamne, ca să scapi de ei, grăi Sf. Petre, care pune intotdeauna câte o vorbă bună pentru muritorii ce vin cu vreo rugăciune la tronul ceresc, căci, de! Tot muritor a fost și el odată și știa ce sunt nevoile omenești.

— Păcat că stai de-atât timp la poarta raiului! întâmpină Dumnezeu. Tocmai dacă le dau nu mai scap, căci gândul lor cu unul se începe, iar după el urmează ceilalți. Când are apoi omul copii, puține mai cere pentru sine, dar nu mai sfârșește cerând câte de toate pentru ei.

— Miluiește-i, Doamne – stărui iar Petrea – că din plin dai, și orișicât vei fi dând, nu ți se istovesc comorile.

Așa vorbă i-a plăcut lui Dumnezeu.

S-a revărsat dar îndurarea Domnului asupra celor doi oameni și a-nceput muierea să aibă copii, – curat ca-n poveste, – pasul și copilul, încât li s-a umplut deodată casa de copii.

Și toți erau mărunți, care de care mai mic decât celălalt, mai sfredeluș, mai guraliv, mai drăcos și – asta să nu uităm – mai mâncăcios și mai hapsân.

Petre Ispirescu

Prâslea cel voinic și merele de aur

A fost odată ca niciodată etc.

Era odată un împărat puternic și mare și avea pe lângă palaturile sale o grădină frumoasă, bogată de flori și meșteșugită nevoie mare! Așa grădină nu se mai văzuse până atunci, p-acolo. În fundul grădinei avea și un măr care făcea mere de aur și, de când îl avea el, nu putuse să mănânce din pom mere coapte, căci, după ce le vedea înflorind, crescând și pârguindu-se, venea oarecine noaptea și le fura, tocmai când erau să se coacă. Toți paznicii din toată împărăția și cei mai aleși ostași, pe care îi pusese împăratul să pândească, n-au putut să prinză pe hoți. În cele mai de pe urmă, veni fiul cel mai mare al împăratului și-i zise:

— Tată, am crescut în palaturile tale, m-am plimbat prinastă grădină de atâtea ori și am văzut roade foarte frumoase în pomul din fundul grădinei, dar n-am putut gusta niciodată din ele; acum a dat în copt, dă-mi voie ca nopțile astea să păzesc însumi, și mă prinz că voi pune mâna pe acel tâlhar care ne jefuiește.

— Dragul meu, zise tată-său, atâția oameni voinici au păzit și n-au făcut nici o ispravă. Doresc prea mult să văz la masa mea măcar un măr din acest pom care m-a ținut atâta sumă de bani și de aceea, iată, mă înduplec și te las ca să pândești, măcar că nu-mi vine a crede că o să izbutești.

Atunci fiul împăratului se puse la pândă o săptămână întreagă: noaptea pândea și ziua se odihnea; iară când fu într-o dimineață, se întoarse trist la tată-său și-i spuse cum priveghease până la miezul nopții, cum mai pe urmă îl apucase o piroteală de nu se mai putea ținea pe picioare, cum, mai târziu, somnul îl copleși și căzu ca un mort, fără să se poată deștepta decât tocmai când soarele era rădicat de două sulițe, și atuncea văzu că merele lipsesc.

Nepoftită fu mâhnirea tatălui său, când auzi spuindu-i-se astă întâmplare.

De silă de milă, fu nevoit a mai aștepta încă un an, ca să facă și voia fiului său celui mijlociu, care cerea cu stăruință de la tată-său ca să-l lase și pe dânsul să pândească, și se lega că el va prinde pe hoții care îi făcea atâta întristare.

Timpul veni, merele începură a se pârgui; atunci fiul său cel mijlociu păzi și el; dară păți ca și frate-său cel mare.

Voinicul cel cu cartea în mână născut

A fost odată ca niciodată etc.

A fost odată o babă și un unchiaș. Ei până la vreme de bătrânețe nu avură nici un copil. Ce nu făcură? Ce nu dreseră? Și ca să aibă și ei măcar o miarță de copil, nici cât. Ba merseră pe la descântătoare, ba pe la meșteri vrăjitori, ba pe la cititori de stele și ca să rămâie baba grea, nici gând n-avea.

Ajunși la vreme de bătrânețe, începură a se îngrijura.

— Ce ne facem noi, babo, zise într-o zi unchiașul, de vom ajunge niscaiva zile de neputință ori de nevoie? Tu știi că am făcut tot ce mi-a stat prin putință, și ca să ne dea Dumnezeu și nouă un copilăș, care să fie toiagul bătrânețelor noastre, nu s-a îndurat.

— De! unchiaș, cine e de vină? Tu știi că am umblat și cruciș și curmeziș pe la meșterese, pe la vraci, am făcut tot ce m-au învățat unii și alții, și ca să avem și noi o mângâiere pentru pârdalnicele de bătrânețe, că grele mai sunt! a fost peste poate.

— Ia, să apucăm noi doi în două părți, să ne ducem unde ne-o lumina Dumnezeu, căci tot degeaba stăm noi la un loc amândoi, două nevoi.

— Să ne despățim unchiaș, dacă tu așa găsești de cuviință. Dară bine, cine să ne închiză ochii în ceasul cel de pe urmă?

— Că bine zici tu, babo; stăi dară; ia să iei tu basmaua mea care am avut-o în ziua de cununie și eu ștergarul cel vârgățel ce mi-ai adus de zestre. În toate zilele să ne uităm la dânsule; și când vom vedea pe ele câte trei picături de sânge, să ne întoarcem acasă. Acesta să fie semnul că moartea s-a apropiat de unul din noi.

— Așa să facem unchiaș.

Cum ziseră și făcură. Se gătiră de drum, își luară fiecare desăguța d-a umeri, în care baba puse pe fund basmaua bărbatului ei, iară unchiașul ștergarul cel vârgățel al neveste-sei, și apucară unul spre răsărit, iară altul spre apus.

Nouă zile și nouă nopți se duseră, se duseră, și iară se duseră. Întrebară și pe bun și pe rău, pe mare și pe mic ce ar face ei ca să poată avea un copil. Ceea ce le spuseră să facă ei răspunseră că au tot făcut, dară în deșert. Ei căutau să le spuie cineva altceva, ce nu știau ei, dară nu-și găsiră omul.

A zecea zi sculându-se unchiașul, ieși afară să se spele, ca să pornească la drum mai departe. Când luă ștergarul să se șteargă pe ochi, ce să vază? Trei picături de sânge pe dânsul.

El își zise: „Trebuie să mă întorc acasă, căci Dumnezeu știe ce va fi pățit baba mea.”

povestiră cum împăratul vecin s-a sculat cu război asupra lor, cum oastea lui a spart oastea împărăției lui de două ori, și cum se gătesc pentru a treia lovire.

Apoi împărăteasa îi spuse că ea a făcut acele meșteșuguri cu lăutarii, ca să-l aducă mai curând, că știe cum a pierdut inelele și ce-a pățit.

Pe când vorbeau încă, iacă un curier că se înfățișează înaintea lor și dă împărătesei inelele cu pricina și împăratului căciula ce-i căzuse din cap.

Ea îi spuse că doi din acei lăutari ce a văzut el în pădure a avut porunca: unul să-l aducă pe dânsul, și altul inelele.

Împăratul se veseli o toană; dară era supărat foarte cum de să îndrăznească vecinul lor împărat să se scoale cu război asupra împărăției sale.

Și auzind gloatele de venirea lui Făt-Frumos veneau droaie să se scrie la oaste. Se sculară, deci, cu mic cu mare, și făcu oaste ca frunza și ca iarba. Făt-Frumos le tocmi și le învătă cum să meargă la război. Și-l ascultau gloatele, că-l iubeau nevoie mare. D-apoi boierii? Nu se lăsau nici ei mai prejos. Vezi că și el era drept, îndurător și viteaz.

Pornind la război cu o silă așa de mare și de grozavă sparse împărăția vecinului lor cutezător. Prinse în război și pe acel împărat vrăjmaș, împreună cu fiul său, și îi aduse de-i tăiară dinaintea împărătesei.

Apoi întinzând coprinsul său și asupra acelei împărății și mai puind la cale toate cum să ajungă supușii săi să fie fericiți, se puse pe trai, și trăiră veac de om nesupărați de nimeni.

Iară eu încălecai p-o șea etc.

DATE BIOGRAFICE

I. Al. Brătescu Voinești

La 1 ianuarie se naște la Târgoviște viitorul scriitor Ioan Alexandru Brătescu-Voinești, al doilea copil al lui Alexandru Brătescu și al Alexandrinei. În familie învață limba germană. După luarea bacalaureatului, se înscrie la Medicină. După primul an (1887- 1888), trece la Drept, dornic să-și mai ia o diplomă.

Își ia licența în Drept și intră în magistratură, la București, în anul 1891. În 1903 apare primul volum al scriitorului, *Nuvele și schițe*, cuprinzând 10 lucrări. Scriitorul este distins cu premiul Academiei pentru volumul *În lumea dreptății* și numit în comitetul Teatrului Național.

Al. Brătescu-Voinești și-a dobândit renumele său literar, între altele, și pentru adâncimea cu care a abordat problemele morale, privitoare la comportamentul oamenilor în societate. Opera sa, alcătuită numai din nuvele și schițe, din câteva istorisiri cu păsări și animale, din câteva amintiri, nu este de o mare întindere.

Ioan Alexandru Brătescu-Voinești se stinge din viață la data de 14 decembrie 1946.

Brătescu-Voinești rămâne în literatura română ca un admirabil nuvelist și autor de schițe. Scrie schițe ca Puiul, Bietul Tric, Moartea lui Castor, Nicușor, Călătorului îi șade bine cu drumul, Blana lui Isaia, Privighetorea, Microbul; nuvele ca Niculăiță Minciună, Pană Trasnea Sfântul, În lumea dreptății, Neamul Udreștilor, Sminteala lui Radu Finuleț, etc.

Alexandru Vlahuță

S-a născut la 5 septembrie 1858, în comuna Plesești -Tutova (azi com. Al. Vlahuță, jud. Vaslui), fiul lui Neculai Vlahuță, fiul unui ispravnic din Piatra și mama, Ecaterina originară din Transilvania, având ascendenți în zona Brașovului.

Primii ani, la țară, într-un sat sărac, lasă scriitorului amintiri dureroase. În 1867, e înscris la școala primară, după care face liceul la Bârlad, luându-și bacalaureatul la București în 1879, unde se înscrie la Facultatea de Drept, dar pe care nu reușește să o termine.

Stabilit la Târgoviște în 1879, e profesor de latină și română la gimnaziul local, apoi în 1881 la Școala divizionară de la Mânăstirea Dealu, destituit de Consiliul Permanent al județului Dâmbovița pentru atitudinea de irespect față de notabilitățile urbei.

Între anii 1866 și 1869 Barbu Ștefănescu ia primele lecții de scris și citit de la dascălul Ion Pestreanu, apoi urmează cursurile primare la Școala sucursală de băieți nr. 4 (astăzi Școala „Barbu Ștefănescu Delavrancea”) primele două clase și la Școala domnească ultimile două clase. Între anii 1870 și 1877, Delavrancea învață la Liceul Sf. Sava. Din această epocă datează primele încercări literare. În 1878 Barbu Ștefănescu se înscrie la Facultatea de Drept din București. Tot în acest an debutează cu volumul de poezii intitulat *Poiana lungă*, semnat Barbu.

În 1882 Barbu Ștefănescu obține diploma de licență în drept cu teza „*Pedeapsa, natura și însușirile ei*”. Tot în acest an pleacă la specializare la Paris.

A fost avocat, profesor, conferențiar la Ateneul Român și redactor la „*România liberă*”, precum și primar al Capitalei (1899), ministru al Lucrărilor Publice (1910 - 1912) și ministru al Industriei și Comerțului (1917).

În 1912 a fost ales membru al Academiei Române.

Debutul literar al scriitorului se leagă de *poezie*. Primul volum în proză *Sultânica* este urmat de *Trubadurul*, *Hagi Tudose*, *Tipuri și moravuri* etc.

S-a impus și ca dramaturg cu trilogia istorică: *Apus de soare*, *Vifor*, *Luceafărul*.

Un loc deosebit în opera sa îl ocupă *nuvelele* și *povestirile* care evocă copilăria: *Bunicul*, *Bunica*, *De azi și de demult*.

Scriitorul, inspirându-se din folclor, a scris câteva *basme* prețuite pentru frumusețea și stilul lor: *Neghiniță*, *Departa, departe*, *Palatul de cleștar*.

Delavrancea este cunoscut și prin *dramele sale istorice*: *Apus de soare*, *Viforul* și *Luceafărul*, care reînvie momente importante din trecutul glorios al Moldovei. Ele sunt contribuții însemnate la dezvoltarea dramaturgiei românești.

La 29 aprilie 1918 scriitorul moare la Iași și este înmormântat la Cimitirul „*Eternitatea*”.

Calistrat Hogăș

Se naște la Tecuci pe 19 aprilie 1847, în familia preotului Gheorghe Dimitriu. În 1855 este înscris la școala publică, sub patronimicul Hogăș, din inițiativa învățătorului, Hogăș fiind porecla bunicului dinspre tată. A urmat studiile secundare la Academia Mihăileană și cele superioare la Facultatea de Litere a Universității din Iași. Din 1886, a început peregrinările, ca profesor de istorie la Roman (1891-1899) și apoi la Iași, la Liceul Internat și Liceul Național.

În 1874 debutează cu poezia *Legenda Lăcrămioarei* în nr. 5 al ziarului local „*Corespondența provincială*.” În 1907 cunoscându-l pe G. Ibrăileanu, C. Hogaș se lasă convins și începe colaborarea la revista „*Viața Românească*”.

În anul 1899 întreaga familie, cu excepția fiului Aetiu, care studiază la București, se mută la Iași.

În 1912 la editura „*Viața Românească*” se începe tipărirea primei ediții a volumului *Pe drumuri de munte* de C. Hogaș. Tentativa nu se finalizează din cauza numeroaselor greșeli de tipar care trec neobservate corectorului: C. Hogaș însuși. Profesorul C. Hogaș iese la pensie, dar continuă să predea până la 40 de ore pe săptămână.

În 1914 se tipărește a doua ediție a cărții *Pe drumuri de munte* la aceeași editură. Stocul de carte, pregătit pentru expediție, se face scrum în timpul unui incendiu care mistuie tipografia. Un an mai târziu în 1915 scriitorul se mută la Piatra Neamț unde locuiau deja soția și fiica Cecilia.

Scriitorul Calistrat Hogaș a încetat din viață pe 28 august 1917, la Roman. Pe 8 octombrie 1917, după dorința exprimată în timpul vieții, a fost reînhumat în cimitirul de munte, umbrit de brazi, de la Piatra Neamț.

În 1921 apare prima ediție pentru public a cărții *Pe drumuri de munte* în două volume, cel de-al doilea, *În Munții Neamțului*, este prefațat de Mihail Sadoveanu.

În 1922 lui Calistrat Hogaș, căruia în 1915 îi fusese refuzat premiul Academiei de 5000 lei, „*Adamachi*”, i se conferă postum cel dintâi premiu inițiat de Societatea Scriitorilor Români, în baza raportului alcătuit de Liviu Rebreanu.

Dimitrie Bolintineanu

În 1825 în Bolintinul din Vale, lângă București, se naște Dimitrie Bolintineanu, fiu al macedoneanului Enache Cosmad și al Anicăi Bolintineanu. Stă în București, la o mătușă din mahalaua Dudescului, devine elev la școala Colțea, după care urmează cursurile școlii de la Sf. Sava.

Este numit copist (ulterior secretar), la *Ministerul Trebilor Dinafară*. În 1843 debutează ca poet în „*Curierul*” de ambe sexe cu elegia *O fată tânără pe patul morții*. Un an mai târziu publică în săptămânalul „*Propășirea*”, scos de Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, P. Balș și Ion Ghica.

În 1846 pleacă la Paris cu o bursă oferită de Asociația literară. În 1847 apare la tipografia lui C. A. Rosseti și Winterhalder, volumul „*Colecție din poeziile domnului D. Bolintineanu*”.

Litere a Universității Sorbona din Paris, pe care o absolvă în 1877. Din 1878 a lucrat ca profesor de latină, apoi de limba română, la liceul „Matei Basarab” din București. Între 1895 și 1899 a fost director al Fundației Universitare „Carol I”. A fost prim-redactor la ziarul „Binele Public”, redactor la „România” și „Ghimpele”.

Ca politician s-a remarcat atunci când l-a însoțit pe Dumitru Brătianu la Constantinopol pentru a negocia răscumpărarea prizonierilor turci. A fost membru în comitetul „Opoziției Unite” și ales deputat în 1881, 1891 și 1895. Cariera sa politică a culminat cu numirea sa în postul de ministru al Instrucțiunii Publice și a Cultelor, între 20 februarie - 27 noiembrie 1891. A decedat la 17 august 1900, la București.

A scris versuri, studii de literatură, istorie literară și folclor. A întreprins cercetări asupra proverbelor românești și a colindelor. Principalele sale lucrări sunt:

- *Cercetări asupra proverbelor române*, 1877
- *Noțiuni despre colinde*, 1879
- *Tratat de versificare latină*, vol. I 1879 (Prozodia), vol. II 1880 (Metrica)
- *Viața și Operele lui Eufrosin Poteca*, 1883
- *Poezii populare române*, 1885
- *Operele lui Anton Pann*, 1891-1893
- *Istoria literaturii latine*, 1891
- *Istoria filosofiei antice*, 1893
- *Cronica din Nürnberg: 1493*.

Grigore Alexandrescu

S-a născut la Târgoviște, în anul 1810, fiind al patrulea copil al vistiernicului M. Lixăndrescu. A rămas orfan însă încă de la început se remarcă printr-o inteligență aparte reușind să învețe limba greacă și franceza într-un timp foarte scurt.

Ajuns la București, este elev la pensionul Sfântul Sava, fiind coleg cu Ion Ghica. Face cunoștință cu Heliade. Uimește pe toți prin talentul său poetic. Va sta și acasă la Heliade, care-i va publica prima poezie *Miezul nopții* în „*Curierul Românesc*”, urmată de elegia *Adio* la Târgoviște.

O vreme, a fost ofițer, dar a demisionat (1837). Datorită unor opere care atacau indirect regimul politic existent a fost la închisoare pentru o perioadă de timp. Nu e prea sigură pricina: după unii ar fi fabula *Lebăda și puii corbului*; după alții, amestecul între tinerii care organizau mișcări politice în spirit democratic. Alexandrescu a fost funcționar la postelnicie și a intrat în bunele grații ale lui Bibescu.

În 1875 M. Eminescu face cunoștință cu Ion Creangă. Introdus de poet la Junimea, Creangă publică, în „*Convorbiri literare*”, *Soacra cu trei nurori* și *Capra cu trei iezi*. După trei ani sunt publicate primele două părți din *Amintiri din copilărie* și *Popa Duhu*. Partea a treia a *Amintirilor...* este publicată în martie 1882, pentru ca un an mai târziu să apară *Cinci pâni*. Ultima parte a *Amintirilor...* apare integral în al doilea volum al ediției de la Iași (1892).

La 31 decembrie 1889 Ion Creangă moare în noaptea de ajun și este înmormântat la cimitirul Eternitatea din Iași.

Publică *Amintiri din copilărie* partea I, a II-a, a III-a și a IV-a; povești: *Soacra cu trei nurori*, *Capra cu trei iezi*, *Punguța cu doi bani*, *Dănilă Prepeleac*, *Povestea porcului*, *Povestea lui Stan Pățitul*, *Povestea lui Harap-Alb*, *Fata babei și fata moșneagului*, *Ivan Turbincă*, *Ursul păcălit de vulpe*; povestiri: *Poveste*, *Moș Nichifor Cotcariul*, *Povestea unui om leneș*, *Moș Ion Roată*, *Popa Duhu*, *Cinci pâni*, *Ioan Roată și Vodă Cuza*, *Acul și barosul*, *Inul și cămeșa*.

I. L. Caragiale

La 30 ianuarie 1852 se naște în satul Haimanale-Prahova, județul Prahova, Ion Luca Caragiale, fiul avocatului Luca Caragiali, și al Ecaterinei Karaboa. Începe școala la Biserica Sf. Gheorghe cu părintele Marinache și dascălul Haralambie. Continuă cursul primar la Școala Domnească nr. 1 din Ploiești, având ca institutori pe Zaharia Antinescu, apoi pe Basil Drăgoșescu, căruia îi va păstra o caldă amintire. Între 1867-1868 frecventează gimnaziul la Sf. Petru și Pavel din Ploiești.

Între 1868 și 1870 fascinat de timpuriu de teatru, se înscrie la cursul de mimică ținut la Conservatorul bucureștean de unchiul său Costachi Caragiali, actor și autor dramatic cunoscut în epocă. În toamna anului 1868 îl cunoaște pe M. Eminescu, pe atunci suflour în trupa lui Mihail Pascaly. În 1871 la 18 ani este copist la Tribunalul Prahova, după dorința bătrânului său tată, însă după moartea tatălui, Ion Luca părăsește această funcție și devine suflour și copist, în trupa celuilalt unchi (Iorgu Caragiali), și mai târziu suflour, la Iași, în trupa lui Mihail Pascaly.

Începe cariera de gazetar în revista „*Ghimpele*” în 1873, apoi redactor al „*Claponului*” în 1876 unde editează ziarul „*Națiunea română*”. Urmează colaborarea cu „*Timpu*”, avându-i colegi pe Eminescu și Slavici.

La 12 noiembrie 1879 citește la Iași, la a XV-a aniversare a „*Junimii*”, comedia *O noapte furtunoasă*. În 1880 *Conul Leonida față cu reacțiunea* este citită în cercul „*Junimii*” acasă la Maiorescu. Un an

gimnaziu pe care o repetă în 1862-1863, întrerupând-o în aprilie 1863, când se întoarce la Ipotești.

Pe 12 ianuarie 1866 debutează cu poezia „*La mormântul lui Aron Pumnul*” în broșura „*Lăcrămioarele învățăceilor gimnagiaști*”. În 1867 este actor și suflor în trupa lui Iorgu Caragiale din București.

Între 1869-1872 în capitala Imperiului Habsburgic figurează ca student la Universitate. Neavând diploma de bacalaureat, e înscris ca „*audient extraordinar*” și nu ca „*student ordinar*”, precum ceilalți. Urmează cursuri de filosofie, drept, economie politică, limbi romanice, anatomie etc. În aceasta perioadă scrie mult.

În 1870 colaborează la revista „*Convorbiri literare*” din Iași cu poezia *Venere și Madona*. Vara, I. Negruzzi îl găsește la Viena, invitându-l să se stabilească în Iași. O cunoaște la Viena (martie 1872) pe frumoasa doamnă Veronica Micle, venită la un tratament.

1872-1874 părăsește Viena și vine, prin Botoșani, la Iași. La 1 septembrie citește la sedința *Junimii* poezia *Egiptul* și nuvela *Sărmanul Dionis*. Impresionați, membrii societății decid să-i acorde o importantă sumă de bani pentru continuarea studiilor la Berlin. Titu Maiorescu îl voia „*doctor în filozofie*” și urmaș al său la catedra din Iași. Se înscrie la Universitatea Humboldt din Berlin și frecventează iarăși cursuri diverse. Maiorescu îi trimite 100 de galbeni, ca să-și ia doctoratul, însă Eminescu părăsește brusc Berlinul, renunțând la examene.

În plină vară 1874, descinde la Iași, fără titlul de doctor în filosofie. Supărarea lui Maiorescu va trece repede și îi oferă postul de director al Bibliotecii Centrale. În 1875 numit de Maiorescu revizor școlar pentru județele Iași și Vaslui, vizitează multe școli și face rapoarte detaliate. Se împrietenește cu Ion Creangă. Dragostea pentru Veronica se amplifică.

A fost redactor la *Curierul* de Iași, și la ziarul conservator *Timpul*. Munca epuizantă la articole și poezii, viața intimă dezordonată, firea de boem - toate contribuie la dărâmarea sa psihică. După câteva internări moare la 15 iunie 1889 și este înmormântat la Bellu, cu onoruri naționale.

Opera literară: Somnoroase păsărele, Povestea codrului, Călin (file din poveste), Scrisoarea I, Scrisoarea II, Scrisoarea III, Scrisoarea IV, Scrisoarea V, Luceafărul, Înger și demon, Călin nebunul, Codrule, Măria-ta, Povestea codrului, Pe lângă plopii fără soț..., Floare albastră, Făt-Frumos din tei, Epigoni etc.

Nicolae Labiș

În 1935 la 2 decembrie se naște, în familia învățătorilor Eugen și Profira Labiș, din satul Mălini - Poiana Mărului, județul Baia, Nicolae Labiș.

Începe cursurile școlii primare din satul natal, învățătoare fiindu-i chiar mama sa. În 1944 evacuați din pricina războiului, mama și Nicolae se stabilesc în satul Văcarea din părțile Muscelului. Aici Nicolae urmează clasa a III-a primară; Începând cu 1946 urmează cursurile Liceului „Nicu Gane” din Fălticeni;

Debutază în anul 1950 în Almanahul „*Iașul nou*” cu poezia „Fii dârz și luptă, Nicolae!” după care în 1951 este consacrat de revista „*Viața românească*” prin publicarea poeziei „*Gazeta de stradă*”.

În 1952 se transferă la Liceul „*Mihail Sadoveanu*” din Iași și între 1952-1954 urmează cursurile școlii de Literatură și Critică Literară „*Mihai Eminescu*” din București.

Publică în „*Viața românească*”, poemul *Moartea căprioarei*, după care lucrează în redacția de la „*Contemporanul*” și apoi în aceea de la „*Gazeta literară*”; se înscrie la Facultatea de Filologie, Universitatea București. În această perioadă colaborează la mai toate publicațiile literare din țară. Îi apar, la „*Editura tineretului*”, poemul pentru copii *Puiul de cerb* și, după multe amânări și tergiversări, volumul de versuri *Primele iubiri*” gata de tipar cu an înainte.

Pregătește febril pentru tipar volumul de poezii *Lupta cu inerția*, pe care nu mai apucă să-l definitiveze. Este ales membru al Uniunii Scriitorilor.

În noaptea de 9-10 decembrie este accidentat grav de un tramvai, încetează din viață, în noaptea de 21-22 decembrie și este înmormântat la cimitirul Bellu.

Petre Ispirescu

În ianuarie 1830 se naște la București, în mahalaua Pescăria Veche, Petre Ispirescu, scriitor și folclorist. După ce și-a însușit primele noțiuni de citire și de scriere cu dascălul Niculae de la biserica Udricari, Petre Ispirescu ajunge elevul vestitului dascăl Stan de la biserica Doamna Olteni.

În 1844 nereușind să-și desăvârșească instrucția în școală, dar avid de cât mai multe cunoștințe, Ispirescu intră ucenic la tipografia condusă de Z. Carcalechi, astfel se califică în meseria de tipograf.

1858-1863 Vasile Boierescu îi propune să fie director al tipografiei jurnalului *Naționalul*, iar în 1860 îl ia ca asociat până în

În aprilie 1852 apare la Iași prima fasciculă din colecția de opere folclorice: „*Poezii populare. Balade (cântece bătrânești) adunate și îndreptate.*”

Sub conducerea sa în 1855 apare revista „*România literară.*” În 1859 e numit de Cuza-Vodă ministru al afacerilor externe, pledând în Occident pentru recunoașterea Unirii. Un an mai târziu abandonează activitatea politică și se retrage la Mircești, în mijlocul familiei, unde se dedică scrisului, compunând piese de teatru, printre care *Rusalile* și câteva cântecele comice.

Între 1862-1875 scrie la Mircești ciclul *Pasteluri*, poezii lirice (40 la număr: Miezul iernii, Serile la Mircești, Iarna, Gerul, La gura sobei, Oaspeții primăverii, Rodica, Lunca din Mircești, Malul Siretului etc.)

Între 1872-1878 scrie aproape întreaga poezie epică. Ciclul *Legende* (Groza, Andrii-Popa, Altarul mănăstirii Putna, Visul lui Petru Rareș, Legenda rândunicăi, Grui-Sânger, Răpirea Bucovinei, Dan, căpitan de plai, Dumbraва roșie s.a.) și ciclul *Ostașii noștri*, dedicat eroismului românilor în Războiul de Independență (Peneș Curcanul, Sergentul, Hora de la Grivița, Hora de la Plevna s.a.).

În 1878 este premiat la concursul panoramic de la Montpellier (Franța) cu poezia *Cântecul gîntei latine*. În 1881 i se decernează Marele premiu „*Nasturel-Herascu*” al Academiei Române pentru drama *Despot Vodă* și poeziile din ultimul volum *Opere complete*.

La 22 august 1890 Vasile Alecsandri se stinge din viață la Mircești. Este înmormântat la 26 august în grădina casei, dăruite în 1914 Academiei de către soția poetului.

Dicționar de Termeni Literari

balada	creație epică care prezintă un personaj real sau imaginar; fapte și evenimente deosebite;
cântec eroic	poem amplu care slăvește un personaj, un eveniment deosebit din istorie;
clasic	trăsătură definită prin echilibru, armonie, principii și norme prestabilite; aparține esteticii clasicismului;
colind	urare realizată de Anul Nou.
dramaturgie	totalitatea operelor aparținând genului dramatic (texte scrise pentru a fi jucate de actori pe scenă);
enumerare	procedeu artistic care se realizează sub forma unei însușiri de cuvinte; are drept scop intensificarea unei idei, însușiri, sentimente;
enunț	formulare care exprimă o idee, un sentiment o stare;
erou literar	element principal al unei narațiuni cu ajutorul căruia se comunică idei, sentimente;
episod	unitate narativă care împarte în momente distinctiv desfășurarea unei narațiuni;
fabulos	trăsătură imaginară, supranaturală; plan ireal al narațiunii;
fabula	poezie epică în care se critică defecte ale unei persoane sau ale unei societăți pentru a le elimina;
Junimea	societate literară înființată în anul 1863 de un grup de tineri intelectuali cu scopul de a direcționa dezvoltarea culturii române;
istoriografie	totalitatea scrierilor istorice dintr-o anumită țară, sau dintr-o anumită perioadă de timp;
leganda	specie epică în care sunt explicate fenomenele naturale, evenimentele istorice, vieți ale sfinților;
mit	poveste despre timpul străvechi al omenirii; exprimă atitudini sau sentimente general-umane;
monografie	tratarea amănunțită și din toate punctele de vedere a unei probleme (teme);
narațiune	mod de prezentare a unor fapte într-o succesiune de momente;
nuvela	narațiune care comunică, cu ajutorul personajelor și întâmplărilor, o concepție despre viață;

parodia	creație care imită opera literară cunoscută, punând în evidență caracteristicile;
pastelul	poezie lirică descriptivă care sugerează o stare sufletească reflectată într-un colț de natură;
pașoptism	denumirea unei etape din dezvoltarea literaturii române de până la 1850;
poem epic	poezie de mare întindere care prezintă pe larg desfășurarea unor evenimente;
povestie	narațiune în proză, cu personaje, conflicte și întâmplări situate în plan supranatural;
portret	modalitate lirică de individualizare a personajelor prin descrierea trăsăturilor fizice (exterioare) și a celor morale;
psalm	poezie lirică religioasă care transmite sentimentul de abordare al lui Dumnezeu;
romantic	trăsătură definitivă de sentimente exagerate, lipsite de măsură; înclinație spre visare;
roman	narațiune amplă cu multe personaje, mai multe conflicte și numeroase evenimente care se desfășoară pe mai multe planuri;
romanțe	poezie lirică, sentimentală, de inspirație erotică (de dragoste); sugerează sentimentul de tristețe, de regret, de nostalgie;
schița	narațiune scurtă în care se prezintă o întâmplare din viața unui personaj;
stil	mod de exprimare care definește o persoană, un scriitor, un artist;
strofa	grup de versuri care organizează un poem;
testament literar	legământ (scris sau oral) care exprimă dorințele cuiva de care urmașii trebuie să țină seama; o legătură sufletească între generații;
titlu	numele unei lucrări care exprimă în sinteză tema sau subiectul acesteia;
vers	rând al unei poezii; grup de cuvinte cu o cadență proprie.

CUPRINS

Clasa I.....	3
George Coșbuc.....	3
Povestea găștelor.....	3
Ion Creangă.....	4
Capra cu trei iezi.....	4
Punguța cu doi bani.....	11
Barbu Șt. Delavrancea.....	14
Bunicul.....	14
Bunica.....	16
Neghiniță.....	19
Mihai Eminescu.....	27
Somnoroase păsărele.....	27
Petre Ispirescu.....	28
Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte.....	28
Nicolae Labiș.....	35
Păcălici.....	35
Somn în aer liber.....	36
G. Dem. Teodorescu.....	37
Moș Ajunul.....	37
Clasa a II-a.....	38
Vasile Alecsandri.....	38
Peneș Curcanul.....	38
Concertul în luncă.....	41
George Cosbuc.....	43
Iarna pe ulițe.....	43
Cântec.....	45
Ion Creangă.....	46
Fata babei și fata moșneagului.....	46
Nicolae Labiș.....	51
Vara.....	51
Legenda lui Negru Vodă.....	51
Vasile Alecsandri.....	52
Legendele lui Dragoș-Vodă.....	52

Ioan Slavici	54
Spaima zellor	54
Petre Ispirescu	60
Prăslea cel voinic și merele de aur	60
Voinicul cel cu cartea în mână născut	70
Date biografice	82
I. Al. Bratescu Voinești	82
Alexandru Vlahuță	82
Barbu Șt. Delavrancea	83
Calistrat Hogaș	84
Dimitrie Bolintineanu	85
George Coșbuc	86
G. Dem. Teodorescu	87
Grigore Alexandrescu	88
Ion Creangă	89
I. L. Caragiale	90
Ioan Slavici	91
Mihai Eminescu	92
Nicolae Labiș	94
Petre Ispirescu	94
Ștefan Octavian Iosif	95
Vasile Alecsandri	96
Dicționar de Termeni Literari	98